

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ
ΤΟΥ ΔΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

Τμήμα Διοικητικό
Τηλ.210 6419332

Αθήνα, 14-3-2024

Αρ. Πρωτ: 2068

Αρ. Εγκυκλίου: 3

Προς

Τους κ.κ. Εισαγγελείς Εφετών της Χώρας
και δι' αυτών
στους κ.κ. Εισαγγελείς Πρωτοδικών της περιφέρειάς τους

Θέμα: Ρατσιστική Βία

Με αφορμή το περιστατικό της Ρατσιστικής βίας που συνέβη στην Πλατεία Αριστοτέλους της Θεσσαλονίκης τις βραδινές ώρες της 9-3-2024, όταν εξαγριωμένο πλήθος νεαρών ατόμων επιτέθηκε αναίτια με εξυβρίσεις και απόπειρα άσκησης σωματικής βίας σε βάρος δύο ατόμων ηλικίας είκοσι ενός ετών, επειδή δεν συμφωνούσε με τις ενδυματολογικές τους επιλογές και τον γενετήσιο προσανατολισμό τους, επιθυμούμε να επισημάνουμε τα εξής :

Α) Το Σύνταγμα της Ελληνικής Δημοκρατίας είναι ξεκάθαρο στην προσήλωσή του σε αρχές ριζικά ασυμβίβαστες με τον ρατσισμό. Με το άρθρο 2 παρ.1 αναγορεύει σε πρωταρχικό καθήκον των οργάνων του κράτους την προστασία και σεβασμό της αξίας του ανθρώπου, ενώ με το άρθρο 5 παρ. 1 αναγνωρίζει ρητά στον καθένα ένα θεμελιώδες δικαίωμα να αναπτύσσει ελεύθερα τη προσωπικότητά του και να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή, στο πλαίσιο που ορίζουν το Σύνταγμα, τα δικαιώματα των άλλων και τα χρηστά ήθη. Η παρ. 2 του ίδιου άρθρου εγγυάται στον καθένα απόλυτη προστασία της ζωής, της τιμής και της ελευθερίας, χωρίς διάκριση, εθνικότητας, φυλής, γλώσσας

και θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων, ενώ στην παράγραφο 5 του ίδιου άρθρου ορίζεται ότι " ο καθένας έχει δικαίωμα στην προστασία της υγείας και της γενετικής του ταυτότητας .." Οι συγκεκριμένες αρχές, σε συνδυασμό μάλιστα με το επίσης καθολικό θεμελιώδες δικαίωμα παροχής εννόμου προστασίας (άρθρο 20 παρ. 1), αλλά και τα οριζόμενα στο άρθρο 25 παρ. 1, με το οποίο " Τα δικαιώματα του ανθρώπου ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου και η αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου τελούν υπό την εγγύηση του κράτους" αποτελούν ένα γενικότατο μεν, αλλά πλήρες και συνεκτικό κανονιστικό βάθρο προστασίας των δικαιωμάτων του πολίτη ως ατόμου και ως μέλος του κοινωνικού συνόλου.

Η χώρα μας επίσης έχει υπογράψει και κυρώσει, καθιστώντας έτσι νόμο του κράτους σειρά από διεθνή συμβατικά κείμενα που, στοχεύοντας κατ' αρχήν στη προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου, περιλαμβάνουν ρυθμίσεις κατά της εκδήλωσης ρατσιστικών συμπεριφορών.

Ιδιαίτερης σημασίας φυσικά είναι η Σύμβαση της Ρώμης του 1950 "για τη προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών" (ΝΔ 53/74), στην οποία η χώρα μας επαναπροσχώρησε μετά την αποβολή της κατά τη διάρκεια της επτάχρονης στρατιωτικής δικτατορίας.

Βαρύνουσας σημασίας εν προκειμένω είναι και η παρ. 2 του άρθρου 20 του ν. 2462/1997 ο οποίος κύρωσε το "Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα".

Επίσης με τον ν. 927/79 , όπως ισχύει μετά τον Ν.4285/2014 , εκφράζεται η αντιρατσιστική στρατηγική που στηρίζεται στη καταπολέμηση της διακίνησης "προσβλητικών ιδεών", ή συμπεριφορών με ισχυρό ρατσιστικό συμβολικό φορτίο , ενώ κατά το άρθρο 5 του νόμου αυτού "οι πράξεις που περιγράφονται στον παρόντα νόμο, καθώς και τα εγκλήματα που τελούνται συνεπεία αυτών, διώκονται αυτεπαγγέλτως".

B) Με βάση το ως άνω νομικό πλαίσιο η Πολιτεία δια των θεσμικών της οργάνων οφείλει να καταδικάζει τις απαράδεκτες αυτές συμπεριφορές όχι μόνο φραστικά, αλλά και έμπρακτα με κάθε νόμιμο μέσο. Οι συμπεριφορές αυτές που δεν ταιριάζουν στις πολιτισμικές αξίες της χώρας μας, αλλά αποτελούν εκδηλώσεις μιάς μικρής μειοψηφίας με ψυχολογία όχλου, πρέπει να αντιμετωπίζονται αποφασιστικά και άμεσα, γιατί αυτό απαιτεί το Κράτος δικαίου και η συντριπτική πλειοψηφία των πολιτών. Εν προκειμένω η αστυνομία ενήργησε άμεσα και απέτρεψε τα χειρότερα, συλλαμβάνοντας αρκετά άτομα που μετείχαν στην επίθεση.

Οι Εισαγγελικές αρχές οφείλουν κάθε φορά ιδιαίτερα όμως στις περιπτώσεις αυτές, δηλαδή τέλεσης αδικημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά (άρθρο 82^Α ΠΚ, όπως ισχύει μετά τον Ν.5090/2024), όσο και σε κάθε έγκλημα με αντικοινωνικά χαρακτηριστικά, όπως η άσκηση βίας η απειλή βίας (ενδοοικογενειακή βία, οπαδική βία κλπ), να ενεργούν άμεσα, σε συνεργασία με την αστυνομία για τη σύλληψη των υπαιτίων και την τήρηση της αυτόφωρης διαδικασίας (αρθρ. 417 επ. ΚΠΔ).

Είναι αναγκαίο και αυτονόητο να τονίσουμε, ότι η εξασφάλιση των αναγκαίων αποδεικτικών μέσων (μάρτυρες, βιντεοληπτικό υλικό, κατασχεθέντα αντικείμενα, ιατροδικαστικές εκθέσεις) θα βοηθήσει ιδιαίτερα το δικαστήριο να κρίνει ορθά την υπόθεση και να διαλευκάνει κάθε αμφιβολία η αμφισβήτηση που θα προκύψει κατά την εκδίκαση των υποθέσεων αυτών. Με την αξιοποίηση του αποδεικτικού υλικού, ιδίως του βιντεοληπτικού, που είναι ανάγκη να αναζητείται με επιμέλεια, θα ταυτοποιούνται και άτομα που συμμετείχαν στις εγκληματικές ενέργειες και για διάφορους λόγους δεν κατέστη δυνατή η σύλληψή τους.

Όπως εξάλλου έχει κριθεί με την αριθμ. ΑΠ 254/2021 απόφαση του Αρείου Πάγου <<..... τα δικαιώματα τόσο της ιδιωτικής ζωής, όσο και της προστασίας των προσωπικών δεδομένων δεν είναι απόλυτα. Όπως και κάθε άλλο συνταγματικό δικαίωμα, μπορούν να περιορισθούν, αν

συντρέχουν σοβαροί λόγοι δημόσιου συμφέροντος και αν η άσκησή τους προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων, υπό τον όρο βεβαίως πως δεν παραβιάζεται η συνταγματικά κατοχυρωμένη αρχή της αναλογικότητας..... Σε αντίθετη περίπτωση, η πλήρης απαγόρευση της επεξεργασίας και χρήσης προσωπικών δεδομένων θα οδηγούσε σε κατάργηση του δικαιώματος του πολίτη, σε δικαστική ακρόαση και προστασία (άρθρο 20 παρ.1 του Συντάγματος).....>>

Συνεπώς κρίθηκε , ότι είναι νόμιμη η δικονομική αξιοποίηση του βιντεοληπτικού υλικού, καθώς και των φωτογραφιών που εκτυπώνονται από αυτό, από τη λειτουργία κλειστού κυκλώματος καταγραφής ιδιωτικού χώρου , το οποίο (υλικό) κατάσχεται νομίμως κατά την αυτεπάγγελτη, κατ' άρθρο 245 παρ. 2 ΚΠΔ., διενεργούμενη προανάκριση, ως αποδεικτικό μέσο, από το οποίο μπορεί να προκύψει ο δράστης αδικών πράξεων. Το συνταγματικό δικαίωμα στα προσωπικά δεδομένα (άρθρ. 9 Α του Συντάγματος) δεν παραβιάζεται όταν η συμπεριφορά που καταγράφεται και περιέχεται στο βιντεοληπτικό υλικό, ουδεμία σχέση έχει με ιδιωτικές πράξεις, ούτε έχει καμιά σχέση με την ανάπτυξη της προσωπικότητας, δεδομένου ότι, οι κάμερες κλειστού κυκλώματος καταγράφουν κινήσεις σε δημόσιο χώρο και όχι στην κατοικία ή σε ιδιωτικό προσωπικό χώρο, ενώ επιβάλλεται η αξιοποίηση του υλικού αυτού και από την τήρηση της αρχής της αναλογικότητας, όταν τα πληττόμενα από τις άδικες πράξεις του δράστη αγαθά κρίνονται σαφώς υπέρτερα εκείνου της προστασίας των προσωπικών του δεδομένων.

Επίσης είναι ανάγκη να επισημάνουμε ,ότι στις περιπτώσεις τέλεσης εγκλημάτων από ανήλικους θα πρέπει απαραίτητα να εξετάζεται η αναζήτηση ευθυνών από τους έχοντες κατά τον νόμο την υποχρέωση εποπτείας των ανηλίκων (άρθρο 360 ΠΚ).

Τέλος οι ρατσιστικές συμπεριφορές δεν χαρακτηρίζουν τη συντριπτική πλειοψηφία της Ελληνικής κοινωνίας, και με την αυτοεκτίμηση και τον

αυτοσεβασμό μπορούμε να κατανοούμε και να σεβόμαστε τις επιλογές των άλλων, να εκπαιδεύουμε και διορθώνουμε την λανθασμένη αντίληψη που μπορεί να οφείλεται στην ελλιπή διαπαιδαγώγηση , τον κοινωνικό περίγυρο ,τα στερεότυπα, τον εγωκεντρισμό.

Ο Αρμόδιος για την εν γένει εποπτεία υποθέσεων που αφορούν

θέματα Ρατσισμού και Εμπορίας Ανθρώπων

Αντισταθμιστής του Αρείου Πάγου

Αναστάσιος Κων. Σκάρας

Α.Π.